

Läromedel
**FRÅN
TRYCK
TILL
WEBB**

en vägledning för skolhuvudmän

FORSKNINGS- OCH UTVECKLINGSINSTITUTET
VIRTUELLA LÄRMILJÖER

DET ÄR INTE LÄNGRE EN FRÅGA **OM** UTAN **NÄR** övergången till digitala läromedel kommer att ske. Att förändra synsättet på hur bra, kvalitativa och inspirerande lärresurser ser ut och hur de används kräver ett strategiskt arbete av nationella aktörer, skolhuvudmän, skolledare, förskolechefer och pedagoger. För varje år vi väntar förlängs övergången med minst fem år, det är en rimlig livslängd för nya läroböcker, i värsta fall används de ännu längre.

När barn och ungdomar dagligen använder digitala verktyg, ofta mobila, och hanterar webbaserade resurser på ett självklart sätt blir det uppenbart att lärandet ändrar skepnad. Digitalt innehåll som alltid är uppdaterat, som kan bearbetas, delas och tillhandahållas på ett enkelt och kostnadseffektivt sätt och som kan användas oberoende av plats och utrustning skapar nya förutsättningar. De enda skäl som finns för att inte påbörja övergången från tryckta resurser till webbaserade är bristande infrastruktur, insikt och förändringsrädsla – och att åtgärda detta är en ledningsfråga. Flexibilitet, individuell anpassning och en mer inspirerande och samarbetsinriktad lärsituation låter självklart, det är dags att se till att vi kommer dit.

Skolhuvudmän kan med ett engagerat ledarskap, tydlig planering och med medverkan från pedagoger och elever skapa en framgångsrik digital lärmiljö med rik tillgång till utrustning, verktyg och innehåll.

Denna vägledning vill initiera ett aktivt och strategiskt arbete för att utbildningsverksamheten ska kunna erbjuda pedagoger och elever de absolut bästa lösningarna för att utveckla elevers lärande. Målet är en utbildning av hög kvalitet och likvärdighet för alla inom förskola och skola.

Förslag till beslut

Ledarskap

Ett starkt och kollaborativt ledarskap är en av de avgörande faktorerna. Även om enskilda personer är viktiga som motorer, är det när ledningen på alla nivåer tillsammans driver arbetet framåt som vision, uthållighet och ett långsiktigt engagemang kan skapas.

Beslutspunkter

- Förvaltningen ges i uppdrag att ta fram en strategi för en övergång till webbaserade läromedel med en tidshorisont på fem år.
- Upphandlingsavdelningen/motsvarande tar tillsammans med verksamheten fram underlag för hur behoven kan omsättas i upphandlingskrav
- Skolledarna ska utifrån en inventering av förskolans/skolans befintliga resurser utarbeta en handlingsplan för hur övergången kan ske, med tydliga prioriteringar av ämnen och områden.

Planering

En framgångsrik implementering av digitala resurser för lärande bygger på en noggrann planering. En införandeplan, framtagen i en process med inblandade aktörer, ska omfatta innehåll, infrastruktur, tillhandahållande och underhåll av resurser, strategier för lärande, kompetensutveckling och teknisk support.

Den måste också vara flexibel för att möjliggöra förändringar beroende på uppdykande problem eller för att fånga nya möjligheter.

Beslutspunkter

- Förvaltningen ges i uppdrag att, i samverkan med skolor och andra berörda förvaltningar och organisationer, ta fram en införandeplan för en övergång till webbaserade läromedel med en tidshorisont på fem år. I detta ingår att IT-avdelningen/motsvarande ges ett särskilt uppdrag att kontinuerligt utveckla infrastrukturen så att den möter nya digitala arbetssätt.
- En systemförvaltningsorganisation skapas för samtliga digitala system och resurser. I detta uppdrag ingår också support till användare.
- Skolledarna ska utifrån en inventering av personalens kompetens ge förutsättningar för en effektiv och målinriktad fortbildning kring användning av digitala resurser.

Engagemang och delaktighet

Pedagogerna måste vara involverade i både planering och genomförande av digitaliseringen av skolan.

Beslutspunkter

- Förvaltningen ges i uppdrag att skapa ett IT-råd/motsvarande med bred representation för att garantera förankring och användarmedverkan i processen.

Kreativitet and flexibilitet

Pedagoger, elever och vårdnadshavare kan både identifiera problem och svårigheter och komma med förslag på nya lösningar, samverka med olika aktörer är en nödvändighet för att nå ett bra resultat, liksom att uppmuntra till nya lösningar och att våga pröva nya vägar.

Beslutspunkter

- För att uppmuntra till kreativitet och nytänkande ges förvaltningen i uppdrag att tillsammans med skolledningen skapa effektiva strukturer för erfarenhetsutbyte och kompetensdelning.

Uthållighet och fokus

Alltför ofta införs nya idéer och produkter innan redan befintliga lösningarna är fullt genomförda. En framgångsrik digitalisering av skolan bygger på ett

uthålligt och fokuserat arbete parallellt med en aktiv omvärldsbevakning kring utvecklingen och nya möjligheter. Framgång tar både tid och engagemang. Handlingsplaner behöver kontinuerligt revideras och justeras, för att se vad det är som fungerar.

Beslutspunkter

- Utvärdering och revidering av planer och beslut läggs in i det löpande arbetet på alla nivåer.

Ersättning, inte komplement

Alltför ofta läggs ny teknik och nya digitala verktyg ovanpå redan existerande verksamhet, som ett tillägg men inte som en ersättning eller avlastning. För att lyckas är det nödvändigt att förändra och effektivisera den befintliga praktiken och ersätta gammal teknik och traditionella arbetsformer med nya digitala lösningar.

Beslutspunkter

- I den årliga uppföljningen av skolornas verksamhet ska det framgå på vilket sätt verksamheten har ersatt tidigare arbetssätt med nya.

Faktorer för en framgångsrik övergång

Uppkoppling

En nyckelfaktor för digitaliseringen av skolan är ett stabilt och snabbt nätverk, framför allt enkel tillgång till trådlösa nät.

I och utanför skolan

För att åstadkomma ett lärande oberoende av tid och plats är det nödvändigt att skapa både en teknisk plattform och en undervisningssituation som gör det möjligt för elever och pedagoger att använda digitala resurser oavsett plats och utrustning.

Plattformsoberoende

En utvecklad digital lärmiljö förutsätter att alla resurser, läromedel och verktyg kan användas på ett helt plattformsoberoende sätt. Varken modell, typ av utrustning eller operativsystem ska sätta begränsningar för arbetet.

Modig och engagerad ledning

All forskning visar att duktiga pedagoger är den viktigaste resursen, men om inte ledningen på alla nivåer ger det stöd och den riktning som är nödvändig kan skolan inte utvecklas. Skolans ledning måste därför visa tydlighet i både strategier och handling, i ekonomi och beslut.